

Een Inventariserend Archeologisch Veldonderzoek op locatie Wemmenhove te Pesse [Steekproef 2005-05/5]

Inleiding

Op locatie Wemmenhove te Pesse, gemeente Hoogeveen, is op 3 mei 2005 een inventariserend archeologisch veldonderzoek uitgevoerd (RD-coördinaten van boring 1 zijn 227,130/530,816; voor de ligging wordt verwezen naar Figuren 1 en 3). Het plangebied bevindt zich ten zuiden van Pesse, ten oosten van de Rijksweg A28 en aan de westzijde van de Hoogeveense weg. Het betreft het perceel rond Hoogeveense weg huisnummer 43. Het onderzochte terrein is deels bebouwd met een boerderij plus stal en bevindt zich ongeveer 12,5 meter boven het NAP. Een tweede stal en een paardenbak zijn in een eerder stadium afgebroken. Het westen van het terrein is in gebruik als gras. Het totale gebied heeft een omvang van ongeveer 2,8 hectare, maar het onderzochte deel beslaat ongeveer de helft. In de historische atlas van Noord-Nederland is het perceel als onontgonnen aangegeven¹.

De bodem van het plangebied bestaat uit een veldpodzol met lemig fijn zand en met keileem beginnend tussen 40 en 120 cm onder het maaiveld en tenminste 20 cm dik (classificatie bodemkaart Hn23x met grondwatertrap V: gemiddelde hoogste grondwaterstand minder dan 40 cm en gemiddelde laagste grondwaterstand meer dan 120 cm beneden het maaiveld). Op de Fysisch geografische kaart van de provincie Drenthe staat het terrein opgetekend als een vlakte met microreliëf, landijsafzettingen (grondmorene) op minder dan 120 cm onder het maaiveld en een 40-120 cm dik pakket dekzand (classificatie Gv1n). De Geomorfologische kaart classificeert het terrein als grondmorene al dan niet met welvingen, bedekt met dekzand, zwak golvend en relatief hooggelegen (3L2^a). De ondergrond maakt deel uit van de Formatie van Drenthe (Geologische kaart, classificatie Dr6). Op de grondmorene is een minder dan 2 meter dik pakket dekzand (Formatie van Twente) tijdens de slotfase van de laatste ijstijd door de wind neergelegd².

Uit het plangebied zelf zijn geen meldingen van vondsten in het Centraal Archeologisch Archief (CAA) of van archeologische terreinen in het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) aanwezig (zie Figuur 2). Op meer dan een halve kilometer van Wemmenhove verwijderd bevindt zich de laat-middeleeuwse kern van het dorp Pesse [ARCHIS-nummer 15318/17C-025; RD-226,440/531,629]. De enige vermelding van een archeologische waarneming betreft de mesolithische boomstamkano van Pesse [ARCHIS-nummer 12176; RD-226,750/531,350; datering midden-Mesolithicum 7100-6450 vC].

---

¹ Grote Historische Atlas van Nederland 1:50 000. 2 Noord-Nederland 1851-1855. 1990. Wolters-Noordhoff Atlasproducties, Groningen.

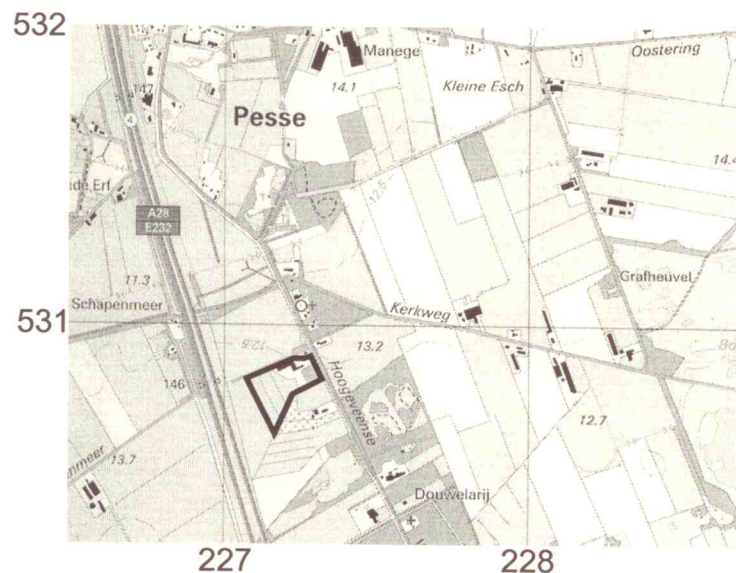
² De Formatie van Twente wordt tegenwoordig Formatie van Boxtel genoemd (De Mulder, F.J. et al (ed.) 2003. *De Ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten, Wolters-Noordhoff, p. 346).

Dit onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van de heer J. Wemmenhove, via Vellinga Menkveld Architecten, vertegenwoordigd door de heer M. Bonnema. De aanleiding tot het onderzoek is het plan voor de bouw van een stal en paardenbak, de verbouwing van het huis en voorzieningen voor een kampeerterrein. Op de betreffende terreindelen heeft het onderzoek zich ook geconcentreerd. Het terrein staat op de Indicatieve Kaart voor Archeologische Waarden (IKAW) genoteerd met een middelhoge trefkans voor archeologische sporen. Het doel van het onderzoek is vast te stellen of in het plangebied nog onverstoorde archeologische grondsporen verwacht kunnen worden. Hiertoe is de bodem onderzocht op een eventueel aanwezige cultuurlaag en op archeologische voorwerpen.

Werkwijze

Er zijn negen grondboringen uitgevoerd met een 10 cm edelmanboor; hiermee is de kwaliteit van de bodem bepaald. De opgeboorde grond werd op een 4 mm zeef doorzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren, zoals aardewerk, bewerkt vuursteen, metaal of houtskool en cultuurlagen. Daar waar de bodem redelijk gaaf was, is een tandemboring geplaatst. Dit houdt in dat er twee boringen naast elkaar worden gezet om meer grond naar boven te halen en zo de trefkans voor archeologische indicatoren te verhogen.

De boorlocaties zijn ingemeten aan de bestaande bebouwing. Boring 1 is eveneens met behulp van het Global Positioning System (GPS) ingemeten. Voor de precieze ligging van de boringen wordt verwezen naar Figuur 3.

Figuur 1. Pesse, Wemmenhove: overzichtskaart 1 : 25000. Het plangebied is in zwart aangegeven. [Naar: ANWB Topografische Atlas 1:25000 Drenthe. 2004. Den Haag, ANWB bv]

Resultaten

Voor de beschrijvingen van de boorresultaten wordt verwezen naar de bijgevoegde boorstaten en veldwaarnemingen.

De stal is gepland op de locatie van de voormalige paardenbak. De bouwvoor is op dit deel, het ten westen ervan gelegen gedeelte waar de nieuwe paardenbak is gepland en ten zuiden van het huis reeds verwijderd. Het gele zand (C-horizont) is aan het oppervlak zichtbaar (boorlocatie 3). Daar waar een bouwvoor nog aanwezig is, zijn boringen 4 en 5 gezet. De bouwvoor is hier verrommeld en bevat geel zand. Boring 4 is na twee pogingen voortijdig gestaakt wegens weerstand (mogelijk een leiding). Op boorlocatie 5 bevindt het gele zand zich direct onder de meter dikke laag verrommelde grond. Boring 2 is geplaatst op de locatie van een vroegere schuur. Onder de 25 cm sterk verstoorde bovenlaag bevindt zich nog een dun restant van een B-horizont (bruine inspoelingslaag), maar deze is eveneens verstoord. Op 30 cm onder het oppervlak begint op deze boorlocatie de C-horizont. Op het grasperceel waar kampeervoorzieningen worden aangelegd, zijn boringen 1 en 6 tot en met 9 uitgevoerd. Boring 1 bevat een B/C-horizont en is als tandemboring uitgevoerd om meer opgeboord materiaal te kunnen onderzoeken. Boringen 6 en 8 zijn eveneens als tandem- of megaboringen uitgevoerd. Boring 6 bevat een vermengde B-laag, maar op de locatie van boring 8 is de B-horizont gaaf. In boringen 7 en 9 is geen B-laag meer aanwezig en begint de C-horizont onder de bouwvoor.

Tijdens het veldwerk zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Conclusies en advies

Uit het plangebied zelf zijn geen meldingen bekend in de gegevensbestanden van de ROB. Tijdens het veldwerk zijn ook geen archeologische vondsten gedaan. Van de oorspronkelijk aanwezige veldpodzol is in de boringen in plangebied Wemmenhove te Pesse weinig overgebleven. Ten zuiden en zuidwesten van het huidige gebouw ligt de C-horizont reeds aan het oppervlak of direct onder de bouwvoor. Op het ongeveer 50x85 meter grote kampeerterrein waar kampeervoorzieningen zijn gepland, is de bodem deels sterk verstoord. Boringen 1 en 8 bevatten nog respectievelijk een B/C- en een B-horizont. Bij boring 2 en 6 is de B-laag verstoord. Megaboringen hebben geen archeologische indicatoren opgeleverd en aan het oppervlak zijn ook geen vondsten waargenomen.

Op basis van de hierboven genoemde resultaten concluderen wij dat vanwege de over het algemeen niet gave podzolbodem en de afwezigheid van archeologische indicatoren de kans op de aanwezigheid van onverstoorde archeologische grondsporen in het onderzochte gebied aan Hoogeveense weg nummer 43 gering is. Hierbij moet worden opgemerkt dat de opdracht is verleend voor het in Figuur 3 aangegeven onderzoeksgebied en niet voor het gehele plangebied. Indien er op andere delen dan het onderzoeksgebied graafwerkzaamheden gaan plaatsvinden, dient er hier ook een inventariserend archeologisch veldonderzoek plaats te vinden. Op basis van de huidige staat van kennis zijn beperkende en/of beschermende maatregelen voor het onderzochte deelgebied niet wetenschappelijk te verdedigen. Vervolgonderzoek is hier niet noodzakelijk.

Bij onverhoopt vinden van archeologische materialen en/of sporen dienen deze gemeld te worden bij de gemeente Hoogeveen, conform Monumentenwet 1988, artikel 47.

Zuidhorn, 9 mei 2005

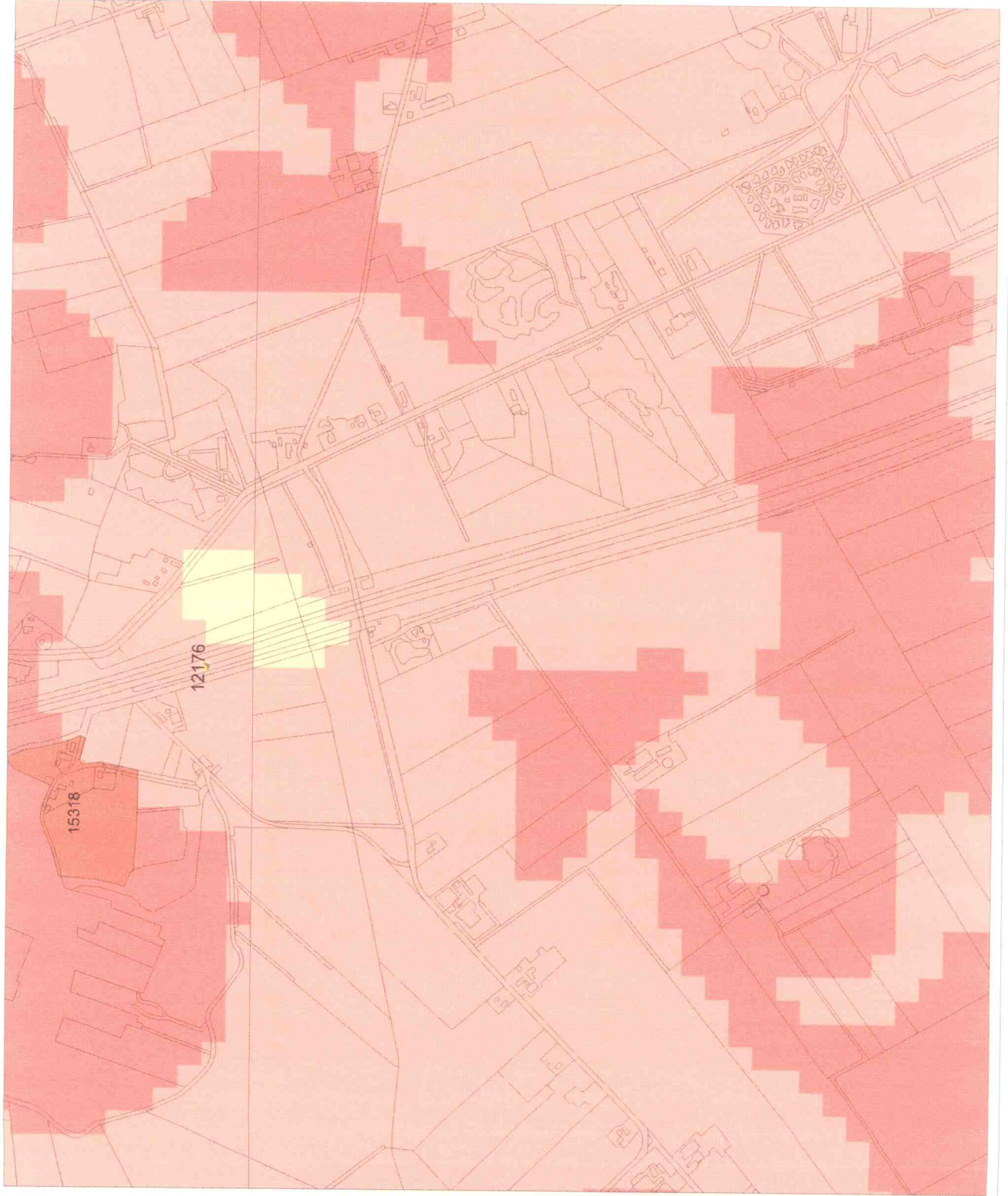
De Steekproef

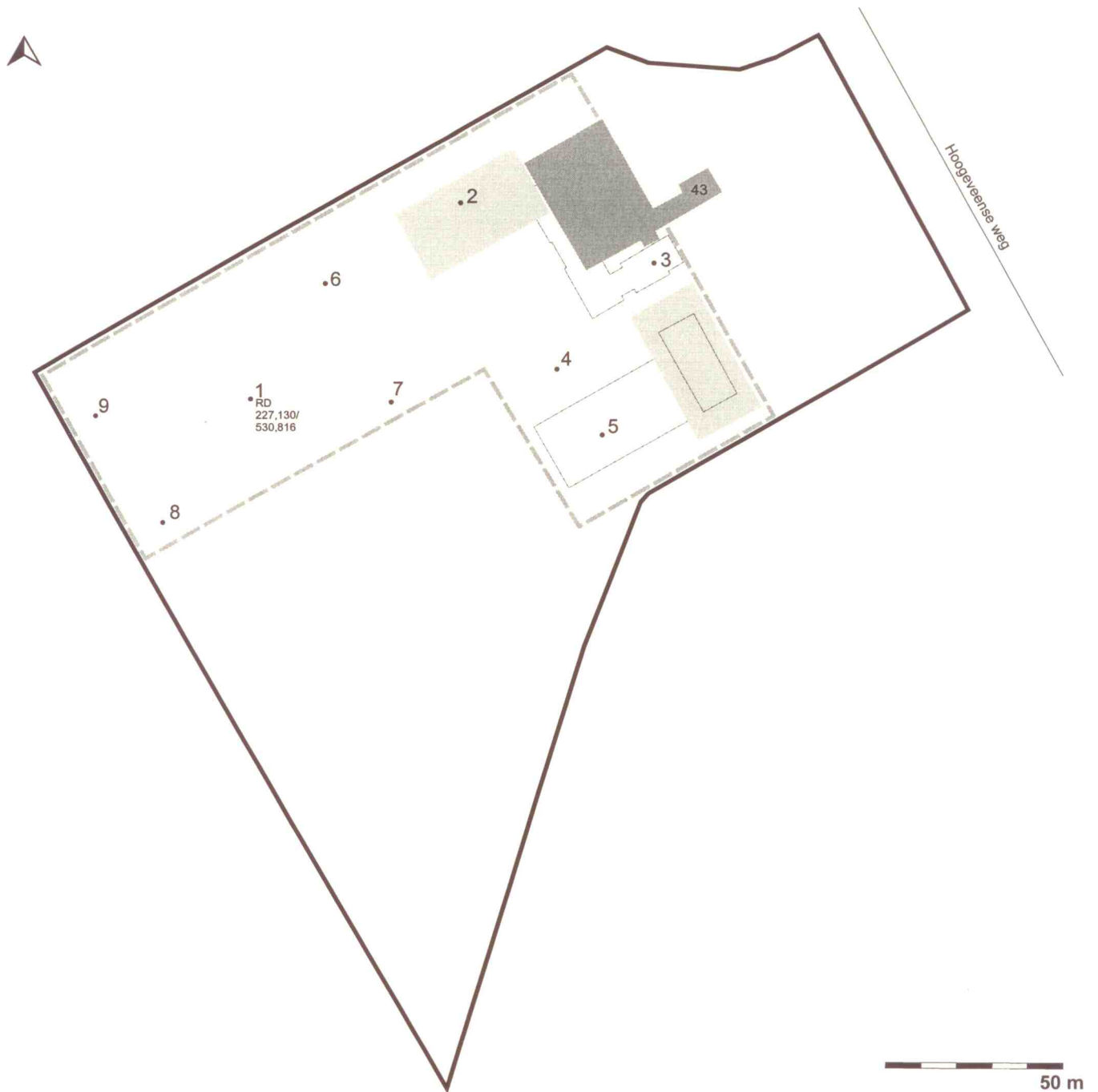

drs. C. Tulp
(senior archeoloog)

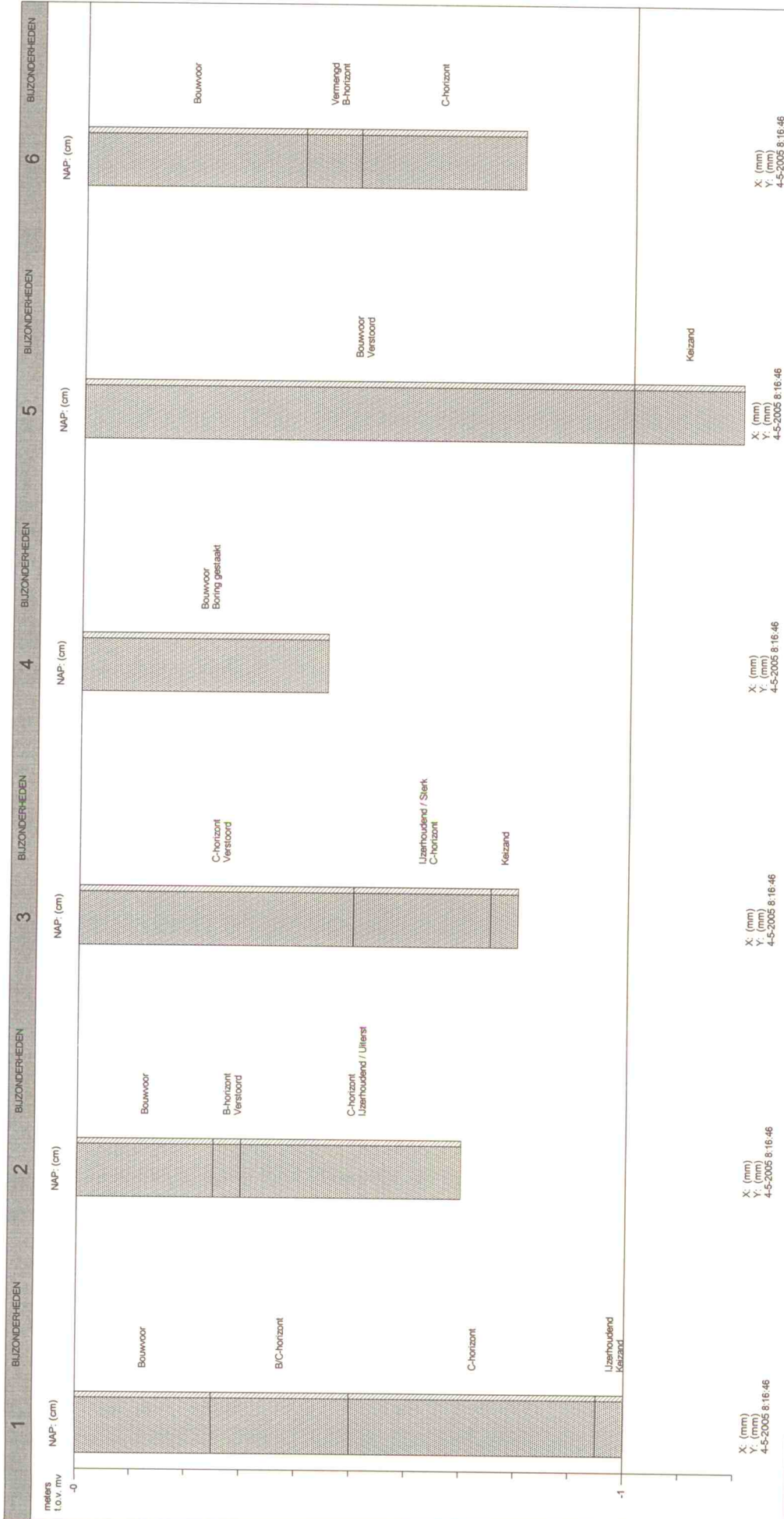
Pesse, Wemmenhove

Figuur 2. Bekende en verwachte archeologische waarden

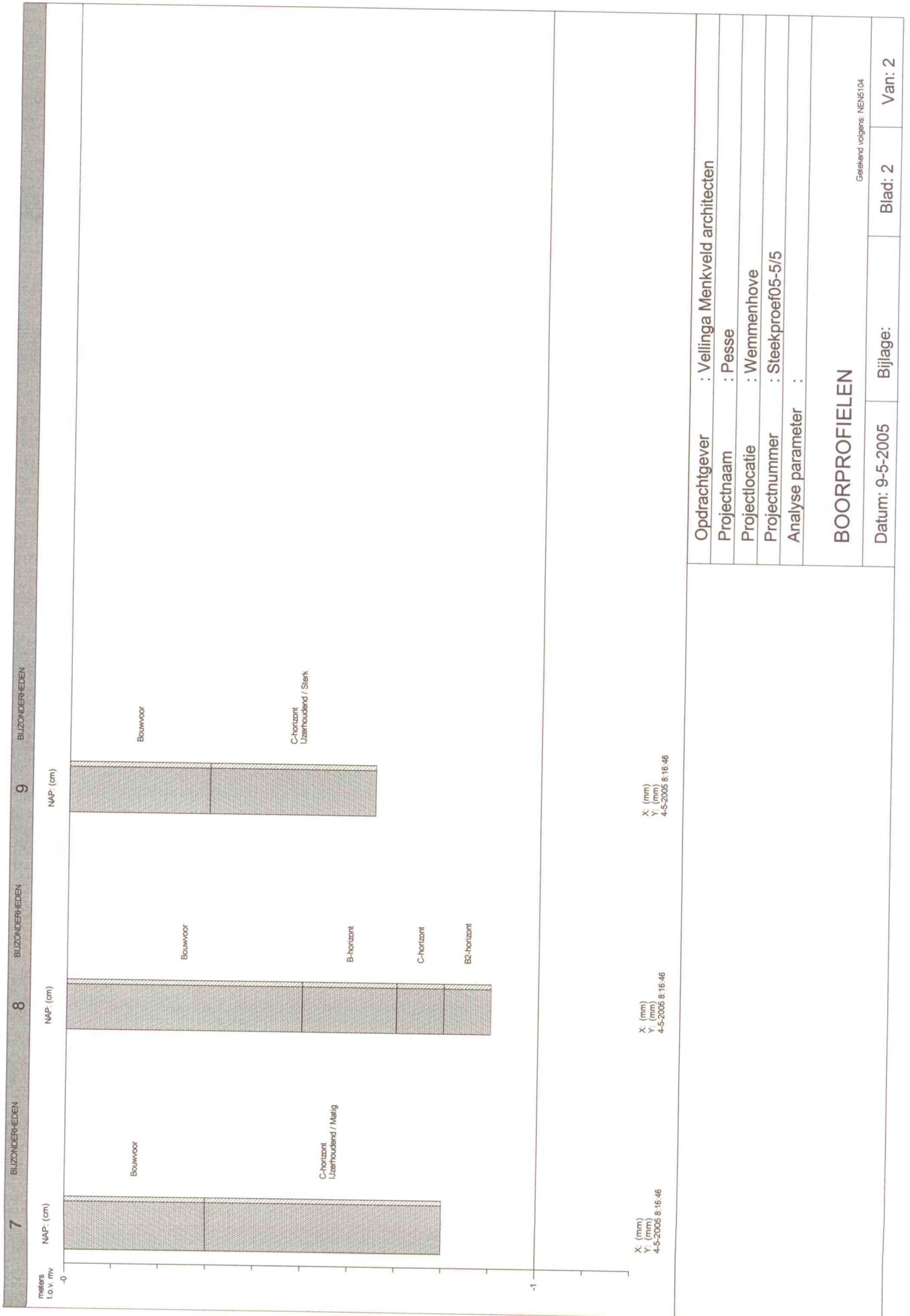

Figuur 3. Pesse, Wemmenhove: situatietekening met de boorlocaties. De genummerde punten geven de uitgevoerde boringen weer. Het plangebied is met een zwarte lijn weergegeven, terwijl de begrenzing van het onderzochte deelgebied met een grijze onderbroken lijn is aangegeven. De reeds gesloopte paardenbak en schuur zijn lichtgrijs gekleurd, het bestaande huis met aangebouwde schuur donkergrijs en de geplande gebouwen zijn slechts met een lijn aangegeven. Op de locatie van boringen 1 en 6 tot en met 9 komen kampeervoorzieningen.

Opdrachtgever : Vellinga Menkveld architecten	
Projectnaam : Pesse	
Projectlocatie : Wemmenhove	
Projectnummer : Steekproef05-5/5	
Analyse parameter :	
BOORPROFIELEN	
Gefeleerd volgens: NEN5104	
Datum: 9-5-2005	Bijlage:
Blad: 1	Van: 2

Opdrachtgever : Vellinga Menkveld architecten		
Projectnaam : Pesse		
Projectlocatie : Wemmenhove		
Projectnummer : Steekproef05-5/5		
Analyse parameter :		
BOORPROFIELEN		
Datum: 9-5-2005	Bijlage:	Gefileerd volgens: NENS104
	Blad: 2	Van: 2

TABEL OVERZICHT VELDWAARNEMINGEN

Opdrachtgever : Vellinga Menkveld architecten
Projectnaam : Pesse
Projectnummer : Steekproef05-5/5
Projectlocatie : Wemmenhove

Meetpunt	Traject (cm-mv)	Grondsoort	Kleur	Bijzonderheden(mate)	Geur(sterkte)
1 Boring	0 - 25	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor	
	25 - 50	ZAND matig fijn , zwak siltig,	7.5YR4/4 bruin	B/C-horizont	
	50 - 95	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR5/4 lbruin	C-horizont	
	95 - 100	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR5/4 lbruin	Keizand IJzerhoudend	
2 Boring	0 - 25	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor	
	25 - 30	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	B-horizont Verstoord	
	30 - 70	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR5/4 lbruin	C-horizont IJzerhoudend	Uiterst
3 Boring	0 - 50	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR5/4 lbruin	C-horizont Verstoord	
	50 - 75	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR5/4 lbruin	IJzerhoudend	Sterk
	75 - 80	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR5/4 lbruin	C-horizont Keizand	
4 Boring	0 - 45	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR1.7/1 zwart	Boring gestaakt Bouwvoor	
5 Boring	0 - 100	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR1.7/1 zwart	Verstoord Bouwvoor	
	100 - 120	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR5/4 lbruin	Keizand	
6 Boring	0 - 40	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor	
	40 - 50	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	Vermengd B-horizont	
	50 - 80	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR5/4 lbruin	C-horizont	
7 Boring	0 - 30	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor	
	30 - 80	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR5/4 lbruin	IJzerhoudend C-horizont	Matig
8 Boring	0 - 50	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor	
	50 - 70	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/3 zwart	B-horizont	
	70 - 80	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR5/4 lbruin	C-horizont	
	80 - 90	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR3/3 dbruin	B2-horizont	
9 Boring	0 - 30	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR1.7/1 zwart	Bouwvoor	
	30 - 65	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR5/4 lbruin	IJzerhoudend C-horizont	Sterk